

Průvodní zpráva k návrhu pomníku Sigmunda Freuda

Návrh vznikl postupně naplňováním několika plánů. Na prvním místě bylo zadání, tedy místo a figurální ráz pomníku. Dále jsem chtěl zachytit a vyjádřit neracionální prostor, se kterým je psychoanalýza spojena. Nakonec jsem řešil odpovídající formu celého pomníku a jeho umístění v určeném prostoru.

1. Zadání

Zadání zaměřené na figuru - Figurální ráz pomníku, jak zní formulace uvedená ve smlouvě - mně nejprve zarazilo a překvapilo, ale vzápětí jsem výzvu přijal a začal pracovat pouze s figurou. Rozhodl jsem se, že pomník pojmu zcela klasickou formou a vytvořím portrétní figuru Sigmunda Freuda podle některé ze známých fotografií. Stál jsem před volbou jak pomník pojmut a rozhodoval se mezi stojící a nebo sedící postavou. Pro původní umístění v Kateřinské zahradě jsem byl rozhodnutý pro sedící postavu za autentickým pracovním stolem. Vedly mně k tomu fotografie, na kterých je stůl vidět. Zaujalo mně především to, jak je obestavěn nasbíranými starověkými soškami. Sošky zvěšovaly plochu stolu a vytvářely tak vstup do prostoru představ. Se změnou umístění sochy ze zahrady na staroměstský Kozí plácek jsem tento návrh změnil a začal se zabývat i představou stojící postavy. Sošky jako možnost proměny vnímání měřítek jsem u stojící postavy bez stolu použít nemohl, protože by zaváděly a znejasňovaly celý pomník. Myšlenka proměny měřítek mě ale připadala dobrá a tak jsem zavrhl starověké sošky a nahradil je zmenšenou postavou z vlastního pomníku. U stojící postavy jsem ale narazil na problém, kam zmenšenou stojící postavu umístit a tak jsem se opět vrátil k sedící postavě. Znášobil jsem opakování abych více podpořil pocit prostoru představ a připojil princip zrcadlení. Celý pomník jsem zopakoval, ale zmenšil na jednu třetinu původní velikosti a zrcadlově převrátil. Tyto dvě sochy jsem postavil proti sobě a tento princip jsem ještě dvakrát zopakoval. Aby se zmenšená neodehrávalo na zemi a sochy se na sebe mohly vzájemně dívat, vytáhl jsem z područky křesla, na kterém socha sedí, plochu. Plocha má trojúhelníkový půdorys se zaoblenými rohy, podobně jako vydlážděný ostrůvek uprostřed náměstí, na kterém má být pomník umístěn. Plochu jsem uprostřed podepřel modelovanou nohou a tak se mi do celé koncepce vrátil stůl i když tentokrát více jako náměstí pro zmenšenou zrcadlí se sochu.

2. Idea

Vytvořením stolu - náměstí se zmenšeným a zrcadlově převráceným pomníkem s další a další zmenšeným a zrcadlově převráceným stolem a postavou jsem chtěl navodit pocit zahledění se do sebe a plastiku posunout do polohy snu. Zahledění a pohroužení se do sebe je základním předpokladem pro sebepochopení a sebepoznání. To je opět základním předpokladem pro pochopení a poznání druhých. Myslím že bez toho by psychoanalýza nemohla vůbec vzniknout. Sen je pracovním prostorem podvědomí a tak jsem se pokusil takový prostor vytvořit. Ve snu lze vše. Propojují se v něm zcela reálné postavy a detaily se zcela fantaskními útvary, představami a ději a přitom vše působí samozřejmě a reálně. Přesně toho jsem chtěl docílit. Ne afekt, ale spojení reality s nereálností v přirozeně působící celek.

3. Forma

- právě z těchto důvodů jsem zvolil realistickou formu sochy portrétní. V reálné velikosti by celá socha měla hladký povrch bez modelačních struktur. Socha by neměla předvádět, že je modelovaná a že docházelo k zápasu při hledání tvaru a to proto, aby tyto detaily neodváděly pozornost od děje uvnitř sochy nebo možná spíše sousoší. Celou figuru s křeslem a stolem bych vymodeloval v reálné velikosti a odlil do sádry. Vznikl by tak první model pro slévárnu. Potom pomocí prostorového skenování bych celou sochu převedl do 3D programu, zmenšil, zrcadlově převrátil a prostorově vytiskl stejně tak, jako jsem postupoval při práci na předloženém modelu. Tyto postupy se v sochařství zatím ještě téměř nepoužívají a tak už jen tím byla pro mně práce na této sošce nesmírně zajímavá a důležitá.

4. Umístění

Natočení sochy do směru centra města mi připadalo z ideového hlediska nejlogičtější ale z výtvarného pohledu, vzhledem ke sklonu náměstí a odstupu od určeného místa pro umístění

sochy, se zdálo logické zcela opačné řešení. Proto jsem v začátku pracoval s tím, aby socha z výtvarného pohledu neměla zadní stranu. Freudova tvář je tedy natočena do nejvýznamnějšího a nejživějšího směru, ke Staroměstskému náměstí, jeho další tvář hledí ke klidné ulici U obecního dvora. Jejich střetávající se pohledy tvoří diagonálu Kozího plácku. Socha je tak umístěna v pomyslném těžišti plácku, ve středu trojúhelníku tvořeného stromy.

Náměstí je malé s mírným sklonem a tak jsem považoval za nutné pracovat se soklem. Sokl byl odlit z betonu, povrchová úprava je hladká betonová stěrka. Na soklu směrem ke Staroměstskému náměstí by byl umístěn případný text. Tento detail sochy jsem zatím neřešil, protože moje koncepce pomníku na textu nestojí.

Při umísťování pomníku jsem spolupracoval s architektonickým atelierem CASUA.

Michal Gabriel